

4. Trade and Development Report, 2015 – Making the international financial architecture work for development (UNCTAD/TDR/2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=1358>

5. UNCTAD. Foreign direct investment flows and stock [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>

Н.В.Федірко,

*кандидат економічних наук, доцент кафедри макроекономіки
та державного управління ДВНЗ “Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана”*

Антикризові реформи публічних фінансів в Україні

В Україні сьогодні здійснюються масштабні реформи у всіх сферах суспільно-політичного життя, які торкаються багатьох складових публічної політики. Серед них однією з найбільш широких є реформа децентралізації влади. Визначений напрямок щодо федералізації системи публічних фінансів було обрано як крок до удосконалення якості муніципального управління, втім він формує ряд суттєвих викликів для забезпечення їх стійкості. Антикризові реформи державної фінансової політики покликані сприяти адаптації практики України до фіскальних правил, які використовуються в європейських країнах.

Незважаючи на зростання масштабів перерозподілу через систему публічних фінансів, діюча в Україні практика її функціонування характеризується низькою результативністю з точки зору її впливу на соціально-економічний розвиток. Найболючішою проблемою вітчизняних публічних фінансів є їх розбалансованість, що підтверджується високими рівнем дефіциту державного бюджету (3,1% у 2016 р.), дефіциту Пенсійного фонду України (6,4% у 2016 р.) та державного боргу (85,3% ВВП). Окремої уваги потребує проблема самодостатності місцевих бюджетів в Україні. Загальний рівень перерозподілу ВВП через місцеві бюджети у 2016 році України становив 14,7%. За таких масштабів місцевих бюджетів їх видатки перевищують їх власні надходження майже на 50%, що покривається за рахунок міжбюджетних трансфертів.

Незважаючи на зростання масштабів перерозподілу через систему публічних фінансів, діюча в Україні практика її функціонування характеризується низькою результативністю з точки зору її впливу на соціально-економічний розвиток. Це визначається, передусім, низькою ефективністю та продуктивністю виробничих процесів, посиленням соціальних ризиків, демографічними пастками та управлінням суспільними інтересами. Їх дія спричиняє недоотримання доходів бюджетною системою внаслідок звуження бази оподаткування, збільшення бюджетних витрат через розростання кількості соціальних трансфертів та потреби у обслуговуванні боргу, а також ускладнення середньострокового управління їх обсягами під впливом системної неузгодженості та фіктивності реформ.

Серед основних проблем бюджетної системи, які наразі деформують заходи публічного управління в Україні, виділимо наступні:

- високий рівень субординованого державного зовнішнього боргу України за слабкої економіки та нестачі ресурсів для його обслуговування, що загрожує зовнішнім і внутрішнім дефолтом, з подальшим переходом України під зовнішній протекторат;

- хронічна незбалансованість державного та місцевих бюджетів, що зумовлюється відсутністю ефективної політики бюджетного планування, невідповідністю видаткової та дохідної частин державного бюджету;

- укорінення корупційних механізмів в системі публічного управління, що пов'язано зі сформованою олігархічно-чиновницькою моделлю інституційного устрою та її зміцненням, незважаючи на активний розвиток громадянського суспільства ;

- висока залежність дохідної частини бюджетів від податкових надходжень з непрямих податків, доходів від приватизації та продажу конфіскованого майна;
- несправдження середньострокових заходів та реформ щодо наповнення дохідної частини бюджетів;
- загострення соціальних ризиків, що одночасно стає причиною та наслідком посилення вимог щодо бюджетних витрат та їх нездатності запобігти наростанню соціальних конфліктів;
- інституційна та економічна неспроможність місцевих бюджетів, що формує їх високу фінансову залежність від загальнодержавних надходжень.

В умовах глобалізації економічних відносин посилення конкуренції між органами влади різних регіонів за джерела наповнення їх бюджетів спричиняє трансформацію моделі публічних фінансів в напрямку відходу від традиційних короткострокових, в тому числі податкових, ресурсів, та запровадження довгострокових угод щодо створення суспільних благ для населення на засадах залучення приватного сектору. Саме публічно-приватні партнерства наразі стають ключовим перспективним рішенням проблеми фінансової забезпеченості діяльності як центральних урядів, так і місцевих органів влади. Поряд із вирішенням проблеми наповнення бюджетних фондів, залучення приватного сектору до реалізації державних проектів одночасно сприяє перенесенню акценту управління виробництвом суспільних благ із загальнонаціонального рівня на локальний, де безпосередньо впроваджуються заходи. Виникає потреба децентралізації управлінської діяльності органів влади з метою забезпечення більш тісної та змістовної співпраці та ефективного контролю реалізації проектів публічно-приватного партнерства.

Наразі Україна також перебуває на стадії трансформації системи публічних фінансів, яка відбувається під впливом впровадження реформи системи публічного управління та децентралізації влади. Стратегія реформування державного управління України на 2016-2020 роки [2] передбачає нові підходи до стратегічного планування, формування і координації політики, організації державної служби та управління людськими ресурсами, а також зміну концепції управління державними фінансами. Відповідно до Закону України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” [1] у 2015 році розпочато процес добровільного об’єднання територіальних громад сіл, селищ, міст. Від початку впровадження реформи децентралізації уряд України акцентує на тому, що місцеві бюджети отримують значний приріст доходів. При цьому, що доходи об’єднаних територіальних громад зростають швидше, ніж доходи місцевих бюджетів, що сприяє посиленню їх бюджетної самостійності та фінансової незалежності. Прогресивним кроком в Україні стало прийняття Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки [3], яка відображає міжнародні зобов’язання України відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спільної з МВФ програми в рамках механізму розширеного фінансування (EFF), умов бюджетної підтримки та макрофінансової допомоги ЄС.

Водночас фінансова політика України все ще залишається неузгодженою з практикою країн Європи. Зокрема, Європейська комісія вимагає дотримуватися помірного рівня дефіциту (3% ВВП) і боргу (60% ВВП) та забезпечувати сильну бюджетну позицію для протистояння кризовим шокам. Окрім того, відповідно до Пакту стабільності та зростання передбачається облік бюджетної інформації на основі чітких стандартів, дотримання яких контролюється Європейською службою статистики (Eurostat).

Впроваджувані в українську практику фіскальні правила ЄС повинні охоплювати як процес бюджетного/фінансового планування, так і виконання бюджету. Разом із додержанням фінансово-політичних критеріїв вони мають спрямовуватися на розроблення середньострокової бюджетної мети та передбачати конкретні механізми її реалізації в державному секторі. Дотримання жорстких обмежень розміру державного дефіциту та державного боргу є неможливим без впровадження середньострокового бюджетного планування, покращення якості макроекономічних прогнозів та приведення обліку фінансів публічного сектору до європейських стандартів.

Список використаних джерел

1. Про добровільне об’єднання територіальних громад. Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII [Електронний ресурс] // Законодавство України. – ВРУ. – 2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (дата звернення 23.10.2017)

2. Деякі питання реформування державного управління України. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р VIII [Електронний ресурс] // Законодавство України. – ВРУ. – 2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#n9> (дата звернення 23.10.2017).

3. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.02.2017 р. № 142-р [Електронний ресурс] // Законодавство України. – ВРУ. – 2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80> (дата звернення 23.10.2017).

І.М.Фищук,

*кандидат економічних наук, докторант кафедри
публічного управління та публічної служби НАДУ*

Управління змінами у туризмі в контексті розвитку транснаціональних проектів та програм в Україні

Протягом останніх десятиліть відбуваються активні зміни в туристичній сфері. Зростає популярність подорожей та змінюються міста, країни підлаштовуючись під нові вимоги часу. Управління змінами у туризмі стає нагальним питанням для підвищення якості сервісів у процесі розвитку транснаціональних проектів та програм. Відбуваються різні зміни як приклад, технологічні досягнення, що привели до абсолютно нового поля, як е-туризм – подорож відомими музеями світу онлайн. Людям стає цікаво подорожувати все більше містами та державами, вивчаючи стару та нову архітектуру та дизайн, розважатися під анімацію. Мистецтво та культура, релігія, здоров'я, роздрібна торгівля та багато нових служб стають невід'ємною частиною нових туристичних продуктів. Ключове питання для туризму пов'язане з управлінням туристичних підприємств щодо управління цими туристичними змінами у навколишньому середовищі шляхом переорієнтації, адаптації або залучення нових галузей господарської діяльності з використанням різноманітного управління інструментами, які, однак, повинні включати практику “управління змінами”. На макрорівні уряди мали мережу через регіони, залучаючи різні і часто нові партнерів, а також пристосовуються до економіки та туризму політики для полегшення необхідних змін, застосовуючи інновацій.

Створюючи умови для розвитку туристичної діяльності в Україні, потрібно мати чітку розроблену програму та проекти, що покращували б логістику для туристичних маршрутів, реконструкцію існуючих замків, популяризацію відбудованих туристичних об'єктів, розроблення гастрономічних турів, поширення еко-турів, здійснення аналізу туристів. Туризм сприяє збільшенню надходжень до бюджету, створенню нових робочих місць. Туристична сфера надає всі можливості для ознайомлення з історією, культурою, звичаями, духовними і релігійними цінностями, є одним з могутніх факторів посилення престижу і значення країни, а також її регіонів в очах всієї спільноти. Тому досить актуальним є проведення змін у створенні конкретних цільових планів розвитку туризму в Україні з можливістю долучатися до транснаціональних проектів.

Вивчаючи світовий досвід з управління змінами в туризмі, можна зазначити, що значний вклад зробив Клаус Веймармайер, який аналізує зміни з “старого” на “нового” туризму, а Пітр Келлер надає нам інформацію про поточну структурну ситуацію туризму, її проблеми та необхідні зміни. Особливо з точки зору туристичної політики описує поточні структурні зміни Егон Смерал, зазначає що потрібно пропонувати відповідні стратегії зміни управління з повагою до таких питань, як міжнародні тенденції та структурні зміни, про світські зміни описує поведінку споживачів Біргіт Піккемаат та Сабіна Мюллер, нові продукти туризму за віком сегменти клієнтів досліджує Бібіана Вальдер та Філіп Боксбергер.

За розміром коштів, які витрачають туристи, на першому місці знаходиться Китай (164.9 млрд \$), в 2017 році подорожували за кордон 130 млн. китайських туристів. Оголошений